

WOJEWODA MAZOWIECKI

Warszawa, 12 stycznia 2024 r.

WK-I.431.1.81.2023

**Pan
Waldemar Sabak
Wójt Gminy Górzno**

**Urząd Gminy Górzno
ul. Jana Pawła II 10
08-404 Górzno**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy o wojewodzie i administracji rządowej w województwie¹ oraz art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy o kontroli w administracji rządowej², kontrolerzy Iwona Parys – starszy inspektor wojewódzki oraz Paulina Domagała – inspektor wojewódzki w Wydziale Kontroli Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie, przeprowadzili w dniach od 17 do 31 lipca 2023 r., kontrolę problemową w Urzędzie Gminy w Górznie, z siedzibą przy ul. Jana Pawła II 10 w Górznie.

Kontrolą objęto stan realizacji zadania z zakresu administracji rządowej w przedmiocie działalności urzędu stanu cywilnego w okresie od 1 stycznia 2022 r. do 6 lipca 2023 r.

Nawiązując do projektu wystąpienia pokontrolnego z 13 października 2023 r., do którego nie wniesiono zastrzeżeń, przekazuję Panu Wójtowi wystąpienie pokontrolne.

W kontrolowanym okresie dokonano rejestracji 56 małżeństw i 86 zgonów, 3 czynności przeniesienia do rejestru stanu cywilnego treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego, 1 czynności sprostowania aktu stanu cywilnego i 4 czynności uzupełnienia aktu

¹ Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2023 r. poz. 190).

² Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224).

stanu cywilnego. Ponadto wydano 2 decyzje na podstawie ustawy o zmianie imienia i nazwiska³.

W kontrolowanym okresie nie dokonano rejestracji urodzeń, jak również rejestracji zdarzeń, które nastąpiły poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej i nie zostało tam zarejestrowane lub nastąpiło w państwie, w którym nie jest prowadzona rejestracja stanu cywilnego, a także czynności odtworzenia zagranicznego dokumentu stanu cywilnego. Nie wydano także decyzji o odmowie dokonania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego ani decyzji w sprawie umorzenia postępowania dotyczącego rejestracji stanu cywilnego, jak również zaświadczeń stwierdzających możliwość zawarcia zgodnie z polskim prawem związku małżeńskiego, zaświadczeń o stanie cywilnym, zaświadczeń o zamieszczonych lub niezamieszczonych w rejestrze stanu cywilnego danych dotyczących wskazanej osoby ani zaświadczeń o nieposiadaniu księgi stanu cywilnego.

Badaniu poddano 10 aktów małżeństwa, w tym: 4 akty sporządzone po zawarciu małżeństwa przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego i 6 aktów sporządzonych po zawarciu małżeństwa przed duchownym, w sposób określony w art. 1 § 2 i 3 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego⁴, 10 aktów zgonu, 3 przeniesienia do rejestru stanu cywilnego treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego, 1 czynność sprostowania aktu stanu cywilnego, 3 czynności uzupełnienia aktu stanu cywilnego oraz 2 decyzje wydane na podstawie ustawy o zmianie imienia i nazwiska.

Rejestracji stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego dokonał w poddanych kontroli przypadkach Wójt Gminy Górzno lub jego zastępca kierownika urzędu stanu cywilnego, zgodnie z właściwością określoną w art. 9 ust. 1 i 2 oraz art. 13 ust. 1 i 2 ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego⁵, uwierzytelniając akty stanu cywilnego przez złożenie podpisu elektronicznego.

Poddane badaniu akty stanu cywilnego oznaczone zostały oddzielenie dla każdego rodzaju zdarzenia i odrębnie dla każdego roku kalendarzowego, zgodnie z wymogiem art. 19 ust. 1 p.a.s.c. Oznaczenia aktów stanu cywilnego zostały nadane przez system teleinformatyczny, zgodnie z zasadami określonymi w § 42 ust. 2 rozporządzenia w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego⁶.

³ Ustawa z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1988).

⁴ Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359, ze zm.).

⁵ Ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1378), dalej: p.a.s.c.

⁶ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 9 lutego 2015 r. w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1904).

Objęte kontrolą akty małżeństwa oraz zgonu zawierają wymagane dane, określone, odpowiednio, w art. 88 ust. 1 oraz art. 95 ust. 1 p.a.s.c. Sporządzone zostały na podstawie wymaganych dokumentów, wymienionych w art. 87 ust 1 i 3 oraz art. 92 ust. 2 p.a.s.c., z zachowaniem terminów określonych w art. 86 ust. 1 i 3 oraz art. 92 ust. 1 p.a.s.c.

Akta zbiorowe do poddanych kontroli aktów małżeństwa i zgonu, prowadzone w formie papierowej, zawierają dokumenty stanowiące podstawę dokonania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego. W aktach zbiorowych aktów małżeństwa znajdują się zapewnienia o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa oraz zaświadczenie stwierdzające brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa i zaświadczenie wydane przez duchownego, o którym mowa w art. 8 § 2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego albo protokół przyjęcia przez kierownika urzędu stanu cywilnego oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński, zaś w aktach zbiorowych do aktów zgonu – karta zgonu oraz protokół zgłoszenia zgonu.

Poddanych kontroli transkrypcji dokonano zgodnie z wymogami art. 104 ust. 2 i 3 p.a.s.c., poprzez wierne i literalne przeniesienie treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego.

Sprostowania i uzupełnienia aktów stanu cywilnego poddane badaniu dokonane zostały na wniosek osób uprawnionych⁷, zgodnie z właściwością organu, w formie czynności materialno-technicznej, na podstawie innych aktów stanu cywilnego⁸, zgodnie z wymogami określonymi w art. 35 ust. 1 i 3 oraz art. 37 ust. 1 i 3 p.a.s.c.

Prawidłowo realizowano obowiązki dokonywania adnotacji, dołączania wzmianek dodatkowych i przypisków, określone w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 2, art. 25 i art. 105 ust. 1 p.a.s.c. oraz § 12-13 rozporządzenia w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego⁹.

Poddane kontroli decyzje w sprawie zmiany nazwiska wydane zostały zgodnie z właściwością organu określoną w art. 12 ust. 1 ustawy o zmianie imienia i nazwiska, na podstawie wniosku zawierającego wszystkie elementy wskazane w art. 11 ust. 1 ww. ustawy oraz z zachowaniem terminu określonego w art. 35 § 3 k.p.a. Przedmiotowe decyzje zawierały wszystkie wymagane elementy określone w art. 107 § 1 k.p.a. oraz zostały przesłane za pośrednictwem systemu teleinformatycznego do właściwego kierownika urzędu stanu cywilnego, który sporządził akt urodzenia.

⁷ Dotyczy osoby, której akt dotyczy lub jej przedstawiciela ustawowego.

⁸ Dotyczy aktów stwierdzających zdarzenie wcześniejsze i dotyczących wstępnych.

⁹ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 9 lutego 2015 r. w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1904).

Po dokonaniu poddanych kontroli czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego wydano z urzędu, w każdym wymagającym tego przypadku, odpis aktu stanu cywilnego, odpowiednio: skrócony lub zupełny.

Stwierdzono, że wysokość pobranej opłaty skarbowej za sporządzenie poddanych kontroli aktów małżeństwa, wydanie odpisu zupełnego aktu stanu cywilnego po dokonanych czynnościach sprostowania, uzupełnienia i transkrypcji oraz za wydanie decyzji o zmianie nazwiska była zgodna z określoną w załączniku do ustawy o opłacie skarbowej¹⁰.

Niezwłocznie zrealizowano obowiązek powiadomienia o zgonie obywatela Ukrainy właściwego terytorialnie ukraińskiego urzędu konsularnego, poprzez przesłanie odpisu aktu zgonu, zgodnie z obowiązkiem określonym w art. 32 Konwencji konsularnej między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą¹¹.

W archiwum Urzędu Stanu Cywilnego w Górznie nie stwierdzono ksiąg stanu cywilnego i akt zbiorowych przechowywanych z naruszeniem zasad ich przekazywania do właściwego archiwum państwowego, określonych w art. 128 ust. 1 oraz art. 129 ust. 3 p.a.s.c.

Stwierdzono także, że osoba zatrudniona na stanowisku zastępcy kierownika urzędu stanu cywilnego spełniała na dzień objęcia tego stanowiska wymogi w zakresie wykształcenia i zatrudnienia, określone w przepisach dotychczasowych¹² – w myśl art. 140 ust. 1 ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego.

W wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowość polegającą na niezgodnym z rejestrem PESEL oraz wcześniejszym aktem stanu cywilnego określeniu w 1 akcie zgonu – stanu cywilnego osoby zmarłej, co może skutkować niezgodnością aktu ze stanem faktycznym¹³ w zakresie wymaganych danych, określonych w art. 95 ust. 1 pkt 2 ustawy p.a.s.c. Przedmiotowa niezgodność występuje także w protokole zgłoszenia zgonu¹⁴.

¹⁰ Ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2023 r. poz. 2111).

¹¹ Konwencja konsularna między Rzeczpospolitą a Ukrainą sporządzona dnia 8 września 1991 r. (Dz. U. z 1994 r. Nr 60, poz. 248).

¹² Zgodnie z art. 6a ust. 1 pkt 5 lit. b oraz ust. 6 pkt a ustawy z dnia 29 września 1986 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2011 r. Nr 212, poz. 1264, z późn. zm.), uchylonej z dniem 1 marca 2015 r.

¹³ W akcie wskazano stan cywilny – wdowa, podczas gdy z rejestru PESEL oraz aktu małżeństwa dotyczącego osoby zmarłej wynika, że jej małżeństwo ustało wcześniej przez rozwód, stąd stan cywilny osoby zmarłej to rozwiedziona.

¹⁴ Z wyjaśnień pisemnych Wójta Gminy Górzno wynika, że stan cywilny zmarłej podała do protokołu osoba zgłaszająca zgon, a identyczne dane do sporządzenia aktu zgonu pobrane były z rejestru PESEL. Zgodnie z wyjaśnieniem – „nie ma (...) możliwości sprawdzenia w systemie (...) daty wprowadzenia aktu osoby do ŹRÓDŁA, ani kiedy dane dotyczące osoby zmarłej były zmienione w rejestrze PESEL”. Ze względu na brak dowodów w zakresie daty migracji aktu małżeństwa dotyczącego osoby zmarłej do rejestru stanu cywilnego, jak również w zakresie daty wprowadzenia do rejestru PESEL aktualnych danych w zakresie stanu cywilnego

Ponadto w wyniku kontroli ustalono, że:

- a) w danych przy 1 transkrybowanym akcie urodzenia nie wskazano obywatelstwa osoby, której akt dotyczy, zaś w danych przy 1 sporządzonym akcie zgonu błędnie wskazano obywatelstwo osoby zmarłej¹⁵, co skutkuje, odpowiednio: brakiem w zakresie danych, których zamieszczenie w rejestrze stanu cywilnego jest wymagane, zgodnie z art. 20 ust. 2 ustawy p.a.s.c., oraz niezgodnością przedmiotowych danych ze stanem faktycznym;
- b) dołączając do 1 aktu zgonu wzmiankę o jego sprostowaniu nie wskazano w niej danych zawartych w treści aktu, które podlegają zmianie, pomimo że zgodnie z dyspozycją § 14 ust. 1 rozporządzenia w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego: *„Jeżeli do aktu stanu cywilnego dołącza się wzmiankę dodatkową wpływającą na treść aktu stanu cywilnego, zamieszcza się w niej dane zawarte w treści aktu stanu cywilnego, które podlegają zmianie (...)”*¹⁶;
- c) w podstawie prawnej poddanych kontroli decyzji o zmianie nazwiska wskazano art. 4 ustawy o zmianie imienia i nazwiska, bez przywołania właściwego punktu oraz ustępu, na podstawie którego zmieniono nazwisko. Podkreślić należy, że przez wskazanie podstawy prawnej należy rozumieć przywołanie konkretnego artykułu, ustępu, punktu, litery przepisu prawa, ponadto zaznaczyć należy, że organy administracji publicznej działają na podstawie i w granicach przepisów prawa. Zasadnym zatem jest, aby wskazana podstawa prawna działania organu była pełna;
- d) nie udokumentowano doręczenia wnioskodawcy decyzji o zmianie nazwiska we wszystkich poddanych kontroli przypadkach, czym naruszono postanowienia art. 39 § 2 k.p.a., zgodnie z którym organ administracji publicznej co do zasady doręcza pisma za pokwitowaniem.

Ponadto zastrzeżenia budzi sposób przechowywania dokumentacji z zakresu rejestracji stanu cywilnego sporządzonej w formie papierowej w aspekcie spełnienia wymogów określonych w art. 27 ust. 1 ustawy p.a.s.c. Dokumentacja przechowywana jest w pomieszczeniu biurowym Urzędu Stanu Cywilnego w Górznie – w strefie, w której

osoby zmarłej – nie można jednoznacznie stwierdzić czy Zastępca Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego dokonując przedmiotowej czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego dokonał sprawdzenia danych zawartych w PESEL, zgodnie z wymogiem określonym w art. 21 ust. 2 ustawy p.a.s.c.

¹⁵ Wskazano obywatelstwo polskie, pomimo że zmarły miał obywatelstwo ukraińskie.

¹⁶ Poza określonymi w ww. przepisie wyjątkami, nie dotyczącymi badanego przypadku.

obsługiwani są interesanci, w tym część akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego¹⁷ – w niezamykanych na klucz szufladach. Pomieszczenie to nie posiada zabezpieczeń antywłamaniowych i przeciwpożarowych, o których mowa w § 6 pkt 4 i 5 Instrukcji archiwalnej, stanowiącej załącznik nr 6 do rozporządzenia w sprawie instrukcji kancelaryjnej, jednolitych rzeczowych wykazów akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych¹⁸, zgodnie z którymi lokal archiwum „powinien (...) być zabezpieczony przed włamaniem co najmniej przez wzmocnione drzwi z minimum dwoma zamkami, w tym jednym o skomplikowanym systemie otwierania, plombowane po zakończeniu pracy w danym dniu; (...) być zabezpieczony przed pożarem co najmniej przez system wykrywania ognia i dymu (...)”¹⁹. Nadmienić przy tym należy, że część dokumentacji z zakresu rejestracji stanu cywilnego, w tym księgi stanu cywilnego – przechowywane są w szafach wykonanych z płyty meblowej, pomimo że zgodnie z § 8 ust. 1 pkt 1 Instrukcji archiwalnej „Pomieszczenia magazynowe wyposaża się w: (...) regały metalowe (...)”. Stwierdzone warunki przechowywania dokumentacji z zakresu rejestracji stanu cywilnego wytworzonej w postaci papierowej ocenia się jako nieeliminujące w dostateczny sposób ryzyka jej utraty czy nieuprawnionego dostępu do tej dokumentacji.

Przedstawiając powyższe informuję, że realizację zadania w zakresie działalności urzędu stanu cywilnego ocenia się **pozytywnie pomimo stwierdzonych nieprawidłowości**.

Przedstawiając powyższe ustalenia, zobowiązuję Pana Wójta do podjęcia działań w celu wyeliminowania stwierdzonej nieprawidłowości poprzez zgodne ze stanem faktycznym określanie stanu cywilnego osoby zmarłej w aktach zgonu, zgodnie z wymogiem określonym w art. 95 ust. 1 pkt 2 ustawy p.a.s.c., a także weryfikację poprawności danych w tym zakresie podawanych do protokołu zgłoszenia zgonu.

Ponadto zwracam uwagę na konieczność:

- a) zamieszczania przy aktach stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego – danych o obywatelstwie osoby, której akt dotyczy, zgodnie z wymogiem art. 20 ust. 2 ustawy

¹⁷ Dotyczy wszystkich przechowywanych w Urzędzie Stanu Cywilnego w Górznie akt zbiorowych do aktów małżeństw z lat 1946 – 2023.

¹⁸ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2011 r. w sprawie instrukcji kancelaryjnej, jednolitych rzeczowych wykazów akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych (Dz. U. z 2011 Nr 14, poz. 67, ze sprost.).

¹⁹ Zgodnie z wyjaśnieniem pisemnym Wójta Gminy w budynku Urzędu Gminy w Górznie nie jest zainstalowany system wykrywania ognia i dymu.

- p.a.s.c., w tym danych zgodnych ze stanem faktycznym;
- b) wskazywania w dołączanych do aktu stanu cywilnego wzmiankach dodatkowych wpływających na treść aktu – danych zawartych w treści aktu, które podlegają zmianie, zgodnie z wymogiem § 14 ust. 1 rozporządzenia w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego;
 - c) precyzyjnego określania podstawy prawnej w decyzjach wydawanych na podstawie ustawy o zmianie imienia i nazwiska, w szczególności poprzez jej uszczegóławianie co do ustępu oraz punktu;
 - d) dokumentowania faktu doręczenia wnioskodawcy decyzji wydanych na podstawie ustawy o zmianie imienia i nazwiska, zgodnie z wymogiem określonym w art. 39 § 2 k.p.a.

Ponadto zwracam uwagę na potrzebę poprawy zabezpieczenia przechowywanej w archiwum Urzędu Stanu Cywilnego w Górznie dokumentacji z zakresu rejestracji stanu cywilnego sporządzonej w formie papierowej przed uszkodzeniem, zniszczeniem, utratą oraz przed nieuprawnionym dostępem do niej osób trzecich, zgodnie z wymogiem art. 27 ust. 1 ustawy p.a.s.c., w tym mając na uwadze wymogi określone w § 6 pkt 4 i 5 oraz § 8 ust. 1 pkt 1 Instrukcji archiwalnej, stanowiącej załącznik nr 6 do rozporządzenia w sprawie instrukcji kancelaryjnej, jednolitych rzeczowych wykazów akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych.

Przedstawiając powyższe informuję, że zgodnie z art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze oraz zobowiązuję Pana Wójta na podstawie art. 49 ww. ustawy do przekazania, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, pisemnej informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków pokontrolnych lub przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Proszę o udzielenie powyższej informacji za pośrednictwem platformy ePUAP.

Z up. WOJEWODY MAZOWIECKIEGO

Artur Subda
Dyrektor Wydziału Kontroli

/podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym/